

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 33/22

Λουξεμβούργο, 22 Φεβρουαρίου 2022

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-14/21
και C-15/21
Sea Watch

Κατά τη γνώμη του γενικού εισαγγελέα Α. Ράντου, τα ιδιωτικά πλοία τα οποία ασκούν, σε τακτική βάση, δραστηριότητα έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα μπορούν να υποβληθούν από το κράτος λιμένα σε έλεγχο συμμόρφωσης προς τα διεθνή πρότυπα

Βάσει του δικαίου της Ένωσης, το κράτος λιμένα μπορεί να επιβάλει μέτρα κράτησης όταν οι πλημμέλειες που διαπιστώνονται συνιστούν σαφή κίνδυνο για την ασφάλεια, την υγεία ή το περιβάλλον

Η Sea Watch είναι μη κερδοσκοπική ανθρωπιστική οργάνωση με έδρα το Βερολίνο (Γερμανία). Έχει ως σκοπό, μεταξύ άλλων, τη δραστηριότητα έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα και ασκεί τη δραστηριότητα αυτή στα διεθνή ύδατα της Μεσογείου Θάλασσας με σκάφη των οποίων είναι τόσο πλοιοκτήτρια όσο και εφοπλίστρια. Μεταξύ των σκαφών αυτών περιλαμβάνονται τα πλοία Sea Watch 3 και Sea Watch 4, τα οποία φέρουν γερμανική σημαία και είναι πιστοποιημένα ως «πλοία γενικών φορτίων – πολλαπλής χρήσης». Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού του 2020, αφότου ολοκλήρωσαν επιχειρήσεις διάσωσης και αποβίβασαν τους διασωθέντες στη θάλασσα στους λιμένες του Παλέρμο (Ιταλία) και του Porto Empedocle (Ιταλία), τα πλοία υποβλήθηκαν σε λεπτομερέστερες επιθεωρήσεις από τα Λιμεναρχεία των δύο αυτών πόλεων, με την αιτιολογία ότι ασκούσαν δραστηριότητα έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα χωρίς να έχουν πιστοποιηθεί για την υπηρεσία αυτή και ότι είχαν επιβιβάσει αριθμό ατόμων πολύ μεγαλύτερο από τον προβλεπόμενο στα πιστοποιητικά τους. Από τις επιθεωρήσεις προέκυψε μια σειρά τεχνικών και λειτουργικών πλημμελειών, ορισμένες από τις οποίες θεωρήθηκε ότι δημιουργούσαν σαφή κίνδυνο για την ασφάλεια, την υγεία ή το περιβάλλον, με συνέπεια τα δύο Λιμεναρχεία να διατάξουν την κράτηση των εν λόγω πλοίων.

Κατόπιν της κράτησης των πλοίων, η Sea Watch άσκησε, ενώπιον του Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (περιφερειακού διοικητικού δικαστηρίου της Σικελίας, Ιταλία), δύο προσφυγές με αίτημα την ακύρωση, μεταξύ άλλων, των διαταγών επιβολής κράτησης και των εκθέσεων επιθεώρησης που προηγήθηκαν των διαταγών αυτών. Προς στήριξη των προσφυγών της, η Sea Watch ισχυρίστηκε, κατ' ουσίαν, ότι τα Λιμεναρχεία τα οποία έλαβαν τα προαναφερθέντα μέτρα υπερέβησαν τις εξουσίες που απονέμονται στο κράτος λιμένα, όπως απορρέουν από την οδηγία 2009/16¹, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα του ισχύοντος διεθνούς εθιμικού και συμβατικού δικαίου.

Ως εκ τούτου, το Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα ζητώντας να διευκρινιστεί αν η οδηγία 2009/16 εφαρμόζεται στα επίμαχα πλοία, αλλά και να αποσαφηνιστούν οι προϋποθέσεις και η έκταση των εξουσιών ελέγχου του κράτους λιμένα, καθώς και οι προϋποθέσεις για την κράτηση πλοίου.

Με τις σημερινές προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας Αθανάσιος Ράντος εκτιμά **ότι η οδηγία 2009/16 εφαρμόζεται σε πλοία όπως τα επίμαχα, τα οποία, μολονότι έχουν νηολογηθεί ως «φορτηγά πλοία πολλαπλής χρήσης», ασκούν τη δραστηριότητα έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα. Ειδικότερα, η οδηγία 2009/16 έχει εφαρμογή σε όλα τα πλοία και τα πληρώματά τους τα οποία καταπλέουν σε λιμένα ή αγκυροβόλιο κράτους μέλους προκειμένου να εκτελέσουν**

¹ Οδηγία 2009/16/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με τον έλεγχο των πλοίων από το κράτος λιμένα (ΕΕ 2009, L 131, σ. 57), όπως έχει τροποποιηθεί.

διασύνδεση πλοίου/λιμένα. Από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής εξαιρούνται, μεταξύ των σκαφών που χρησιμοποιούνται για μη εμπορικούς σκοπούς, μόνον ορισμένες απολύτως συγκεκριμένες κατηγορίες σκαφών στις οποίες ήθελε ο νομοθέτης να περιορίσει την εξαίρεση ².

Η ως άνω διαπίστωση επιβεβαιώνεται, κατά τον γενικό εισαγγελέα, από τον σκοπό της **οδηγίας 2009/16**, ο οποίος έγκειται στο **να συμβάλει ώστε να περιοριστούν δραστικά**, εντός των υδάτων που υπάγονται στη δικαιοδοσία των κρατών μελών, **οι θαλάσσιες μεταφορές με πλοία τα οποία δεν ανταποκρίνονται στα σχετικά πρότυπα, προκειμένου, μεταξύ άλλων, να βελτιωθεί η ασφάλεια, η πρόληψη της ρύπανσης και οι συνθήκες διαβίωσης και εργασίας επί των πλοίων.**

Ως προς τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες δικαιολογείται η διεξαγωγή πρόσθετης επιθεώρησης από το κράτος λιμένα, ο γενικός εισαγγελέας θεωρεί προφανές ότι ένα πλοίο που μεταφέρει συστηματικώς περισσότερα άτομα από τον μέγιστο επιτρεπόμενο αριθμό ατόμων που μπορούν να μεταφερθούν βάσει των πιστοποιητικών του **ενδέχεται, υπό ορισμένες περιστάσεις, να θέτει σε κίνδυνο πρόσωπα, ιδιοκτησία ή το περιβάλλον.** Μια τέτοια περίπτωση μπορεί κατ' αρχήν να αποτελεί «μη αναμενόμενο παράγοντα» και να δικαιολογεί τη διενέργεια «πρόσθετης επιθεώρησης» κατά την έννοια της οδηγίας 2009/16 ³. **Απαιτείται πάντως κατά περίπτωση εξέταση των πραγματικών περιστατικών από το εθνικό δικαστήριο,** το οποίο δεν αρκεί να περιοριστεί σε μια τυπική διαπίστωση της διαφοράς μεταξύ του αριθμού των μεταφερόμενων ατόμων και του αριθμού των ατόμων που επιτρέπεται να μεταφέρονται, αλλά οφείλει να αξιολογήσει συγκεκριμένα τους κινδύνους τους οποίους ενέχει μια τέτοια συμπεριφορά, λαμβανομένης υπόψη της προβλεπόμενης από το διεθνές εθιμικό δίκαιο υποχρέωσης διάσωσης στη θάλασσα ⁴.

Όσον αφορά την έκταση του ελέγχου από το κράτος λιμένα, ο γενικός εισαγγελέας υπενθυμίζει ότι **διεξάγεται λεπτομερέστερη επιθεώρηση όταν υπάρχουν, έπειτα από την αρχική επιθεώρηση, «σαφείς ενδείξεις»** ότι η κατάσταση ενός πλοίου **δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις οποιασδήποτε σχετικής διεθνούς σύμβασης.** Εν προκειμένω, η «σαφής ένδειξη» συνίσταται στο γεγονός ότι κατά την εξέταση των πιστοποιητικών και των λοιπών εγγράφων διαπιστώθηκαν ανακρίβειες. Ο έλεγχος αυτός δεν περιορίζεται μόνο στις τυπικής φύσεως απαιτήσεις που προβλέπονται στα πιστοποιητικά σχετικά με την ταξινόμηση του πλοίου, αλλά αφορά τη συμμόρφωση του πλοίου αυτού προς όλους τους κανόνες του διεθνούς συμβατικού δικαίου οι οποίοι διέπουν ζητήματα ασφάλειας, πρόληψης της ρύπανσης και των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας επί των πλοίων, λαμβανομένων υπόψη, αφενός, της πραγματικής κατάστασης του πλοίου και του εξοπλισμού του καθώς και, αφετέρου, τόσο των δραστηριοτήτων που ασκούνται στην πράξη από το πλοίο όσο και των δραστηριοτήτων για τις οποίες αυτό έχει ταξινομηθεί. Ο γενικός εισαγγελέας, διευκρινίζοντας παράλληλα ότι μέχρι σήμερα δεν υπάρχει στο δίκαιο της Ένωσης ή στο διεθνές δίκαιο ειδική ταξινόμηση για τα σκάφη που ασκούν δραστηριότητες έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα, υπογραμμίζει ότι το γεγονός ότι η εκμετάλλευση ενός πλοίου δεν αντιστοιχεί στα πιστοποιητικά του μπορεί να συνιστά παράβαση των απαιτήσεων των λειτουργικών διαδικασιών επί του πλοίου και να συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, κίνδυνο για πρόσωπα, ιδιοκτησία ή το περιβάλλον.

² Ήτοι, τα σκάφη που ανήκουν σε δημόσιες αρχές και χρησιμοποιούνται για μη εμπορικούς σκοπούς και τα σκάφη αναψυχής που δεν χρησιμοποιούνται για εμπορικούς σκοπούς (άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/16).

³ Σύμφωνα με το παράρτημα I, μέρος II, σημείο 2B, και το άρθρο 11 της οδηγίας 2009/16, τα πλοία υποβάλλονται σε πρόσθετες επιθεωρήσεις από το κράτος λιμένα μόνον εφόσον συντρέχουν «προεξέχοντες παράγοντες» ή «μη αναμενόμενοι παράγοντες» οι οποίοι απαριθμούνται περιοριστικώς. Μεταξύ των μη αναμενόμενων παραγόντων περιλαμβάνεται ο αναφερόμενος σε «πλοία που έχουν λειτουργήσει κατά τρόπο ώστε να θέσουν σε κίνδυνο πρόσωπα, ιδιοκτησία ή το περιβάλλον».

⁴ Η υποχρέωση διάσωσης στη θάλασσα, την οποία υπέχει ο πλοίαρχος από το διεθνές εθιμικό δίκαιο, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 98 της Σύμβασης για το δίκαιο της θάλασσας. Η διάταξη αυτή, η οποία φέρει τον τίτλο «Υποχρέωση παροχής βοήθειας», στην παράγραφο 1 έχει ως εξής: «Κάθε κράτος πρέπει να απαιτεί από τον πλοίαρχο οποιουδήποτε πλοίου που φέρει τη σημαία του, εφόσον μπορεί να πράξει αυτό χωρίς να εκθέσει σε σοβαρό κίνδυνο το πλοίο, το πλήρωμα ή τους επιβάτες: α) να παρέχει βοήθεια σε οποιοδήποτε πρόσωπο που είναι στη θάλασσα και κινδυνεύει να πνιγεί· β) να πλέει με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ταχύτητα για τη διάσωση ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο, εφόσον ήθελε πληροφορηθεί ότι αυτοί χρειάζονται βοήθεια και εφόσον η παροχή τέτοιας βοήθειας μπορεί λογικά να αναμένεται απ' αυτόν [...]».

Κατά συνέπεια, ο γενικός εισαγγελέας καταλήγει ότι το κράτος λιμένα μπορεί να διασφαλίζει την τήρηση των διεθνών συμβάσεων και της νομοθεσίας της Ένωσης που έχουν εφαρμογή σε θέματα ασφαλούς ναυτιλίας, ασφάλειας στη θάλασσα, προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας επί των πλοίων, λαμβάνοντας υπόψη τις δραστηριότητες που πράγματι ασκούνται από το πλοίο, υπό την προϋπόθεση ότι ο έλεγχος αυτός δεν θίγει τις αρμοδιότητες του κράτους σημαίας όσον αφορά την ταξινόμηση του πλοίου, ούτε την τήρηση της υποχρέωσης διάσωσης στη θάλασσα. **Το γεγονός και μόνον ότι ένα πλοίο ασκεί συστηματικώς τη δραστηριότητα έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα δεν το απαλλάσσει από την υποχρέωση συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις που έχουν εφαρμογή επ' αυτού δυνάμει του διεθνούς δικαίου ή του δικαίου της Ένωσης** και δεν αποκλείει το ενδεχόμενο επιβολής στο εν λόγω πλοίο μέτρων κράτησης δυνάμει του άρθρου 19 της ως άνω οδηγίας, σε περίπτωση παράβασης των σχετικών κανόνων.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτυξέως τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582